

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Açık Rıza

Yazarlar

Elif Erdoğan^{1*}, Refik Cem Dinar²

Mensubiyet

¹ Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 34755, Türkiye

² Hukuk Fakültesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 34755, Türkiye

* Yazışmaların yapılacağı kişi: elif.akalin@std.yeditepe.edu.tr

Preprint

Özet

Kişisel verilerin korunması hakkı, veri ihlallerinin artması doğrultusunda uluslararası düzenlemeler ve hukukumuzda 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte büyük bir önem kazanmıştır. Çalışmamızda genel itibari ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Avrupa Birliği mevzuatı ve diğer uluslararası metinler çerçevesinde kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebepleri ve özellikle de kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebeplerinden biri olan “açık rıza” kavramı ele alınmıştır. Çalışmamızda dört ana bölüm mevcuttur. İlk bölümde; kişisel veri kavramı, kişisel veri kavramının ortaya çıkışı ve kişisel verilerin korunması kapsamında var olan ulusal ve uluslararası düzenlemelere yer verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise; kişisel verilerin korunması hukukuna hakim olan kavram ve temel ilkeler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde; hukuka uygunluk nedeni olan açık rıza ve kişisel verilerin diğer işlenme sebepleri detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Dördüncü ve son bölümde ise açık rızanın geçerlilik şartlarına, ne şekilde alınabileceğine, açık rıza almada ispat yüküne ve açık rızada bulunma ehliyeti hususlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açık Rıza; Kişisel Veri; Kişisel Verilerin Korunması

GİRİŐ

En eski dönemlerden beri toplumsal ya da idari ihtiyaçların karşılanması amacı ile kişişel veriler toplanmaktadır. Özellikle, 2. Dünya Savaşı öncesine bakıldığında; totaliter yapıda olan siyasal rejimlerin, veri sahiplerinin bilgilerini, herhangi bir sınır olmadan aleyhlerine kullanmaları büyük bir tahribat yaratmıştır.

Modern döneme baktığımızda, kişişel veri tanımının daha geniş bir kapsama ulaşması ile kişişel verilerin korunması alanında uluslararası ve ulusal düzenlemelerin çoğaldığı açıktır. Günümüzde, bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte kişişel verilerin ortaya çıkışı, saklanması, paylaşılması vb. hususları çok kolay duruma gelmiştir. Elde edilen veriler, ticari hayatta ürünlerin ve hizmetlerin pazarlanması için önemli bir hal almıştır. Bu doğrultuda; kişişel veriler, önemlerinin artması ile beraber “ekonomik değer” olarak görülmeye başlanmıştır.

Kişişel verilerin bir ekonomik değer görülmesi ile birlikte, veri işlemede ihlallerin meydana gelmesi de kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum, kişilerin temel hak ve hürriyetlerine müdahale durumu yarattığından, kişişel verilerin korunması ihtiyacı doğmuştur.

Çoğu ülke; kişişel verilerin işlenmesinin hukuki zeminini, ulusal mevzuatlarında düzenlemeler yaparak oluşturmuştur. Ülkemize bakıldığında ise; bu konudaki ilk somut adım, Türk Ceza Kanunu’nda kişişel verilere ilişkin suç tiplerine yer verilerek atılmıştır. Akabinde, 2010 yılında meydana gelen Anayasa değişikliği ile madde (“md.”) 20’ye eklenen 3. fıkra ile kişişel verilerin korunması “temel hak ve özgürlükler” arasında sayılarak, ancak kanunda öngörülen hallerde ya da açık rıza ile kişişel verilerin işlenebileceği belirtilmiştir.

Ülkemiz açısından dönüm noktası ise; 7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişişel Verilerin Korunması Kanunu (“Kanun”) olmuştur. Kişişel Verileri Koruma Kurumu (“Kurum”) ve Kişişel Verileri Koruma Kurulu’nun (“Kurul”) oluşturulması ve Kanun’a dayanılarak çıkarılan Yönetmelik, Tebliğ

ve kararların yayımlanması da, kişisel verilerin korunması hukukunu ileri bir noktaya taşımıştır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde “açık rıza”, kişisel verilerin işlenme Őartları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda “açık rıza”, belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızadır. Açık rıza, kişinin hak ve özgürlükleri aleyhine yapılan herhangi bir müdahaleyi hukuka uygun duruma getirmesi anlamını taşımaktadır. Bu doğrultuda, açık rıza, hukuka uygunluk nedenidir ve taşıdığı önem bakımından incelenmesi de değerlidir.

Çalışmamızda; kişisel verilerin korunması hukukunun tarihçesi, gelişimi, bu alanda yapılan ulusal ve uluslararası düzenlemeler, kişisel verilerin korunması hukukunun temel kavram ve ilkeleri, hukuka uygunluk sebebi olarak açık rıza ve kişisel verilerin diğer işlenme Őartlarının neler olduğu, açık rızanın geçerlilik Őartları ve diğer unsurları, açık rızada bulunmaya ehliyet vb. hususlar Kurum, Kurul, yargı kararları ve uluslararası alanda verilen kararlar ışığında ele alınmıştır.

SONUÇ

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve internet kullanımının çok yaygınlaşması ile veri işleme çok önemli bir konu haline gelmiştir. Teknoloji ve internet kullanımının her ne kadar hayatlarımıza önemli katkıları olsa da, kişilerin mahremiyetlerinin tehdidide bu gelişmeler ile birlikte başlamıştır. Bu durum, kişisel verilerin korunması hususunda yasal düzenleme ihtiyaçlarını da ortaya çıkarmış, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler oluşturulmaya başlanmıştır.

Ülkemizde kişisel verilerin korunması hususunda ilk düzenlemeler, TCK md.135 ve 140 maddeleri arasında düzenlenen kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, verileri yok etmeme suçları ile yapılmıştır. Akabinde, 2010 yılında Anayasa’da yapılan değişiklik ile kişisel verilerin korunması hakkı, anayasal güvence altına alınmıştır. Yapılan bu düzenlemelerin kişisel verilerin korunması hususunda etkin bir koruma sağlayamaması, bu alanda yasal bir düzenleme yapılmasının gerekliliği ve AB üyelik süreci için verilen taahhütler doğrultusunda 2016 yılında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kabul edilmiştir.

Kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup, Kanun’un 5. maddesi ile kişisel verilerin işlenme şartları, 6. maddesi ile de özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları düzenlenmiştir. Kanun’un 5. maddesi uyarınca kişisel verilerin verinin sahibi olan ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenememektedir. Kanun’un 5. maddesinin ikinci fıkrası ile de veri sahibi ilgili kişinin açık rızası olmaksızın hangi hallerde kişisel verilerinin işlenebileceği düzenlenmiştir.

Açık rıza, Kanun’da bir kişisel verileri işleme şartı olarak düzenlenmiş ve açık rızanın geçerlilik şartlarını taşıması ile bir hukuka uygunluk sebebi oluşturmaktadır. Kanun’a baktığımızda açık rızanın geçerli olması için gereken şartlar; açık rızanın belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayalı ve özgür irade doğrultusunda verilmiş olmasıdır. Veri

işleme amacı ve belirli bir konu kapsamı ile sınırlandırılmamış, ucu açık, genel ve belirsiz mahiyette olan rıza beyanları, hukuken geçerli sayılmamaktadır. Veri işleme amacı değiştiğinde ise, yeni işleme amacına uygun ilgili kişinin rızasının alınması gerekmektedir.

Kanun'un 10. maddesi gereği, açık rıza alınırken aydınlatma yukmllğnn yerine getirilmesi gereklidir. Rızanın bilgilendirmeye dayalı olması, ilgili kişinin bilinçli bir şekilde zgr iradesi ile rıza verebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bilgilendirme yapılırken açık, meşru ve belirli olan veri işleme amacı belirtilmelidir. Bilgilendirme szli, yazılı, elektronik ortam vb. kullanılarak yerine getirilebilmektedir. Bilgilendirme açık bir biçimde ve anlaşılır olarak sade bir dil kullanılarak yapılmalıdır. Bilgilendirme yazılı şekilde yapılıyor ise, puntolar yeterli büyüklükte olmalı ve okunabilir bir yazı tipi tercih edilmelidir. Bilgilendirme ve açık rıza alınması ayrı ayrı olarak yapılmalıdır. Kurum tarafından aydınlatma yukmllğ ile ilgili Tebliğ de yayımlanmıştır.

Hukuka uygun bir açık rızadan söz edebilmek için, açık rızanın ilgili kişinin zgr iradesi ile verilmiş olması gerekmektedir. İlgili kişi verdiği rıza ile yaptığı davranışın bilincinde olmalı ve verdiği rıza kendi kararının sonucu olmalıdır. İlgili kişinin iradesini sakatlayacak korkutma, aldatma ve yanılma gibi fiillerin varlığı zgr iradeyi sakatlayacaktır. İşçi-işveren ilişkileri gibi hiyerarşinin bulunduğu ilişkilerde ilgili kişinin rızasının zgr iradesi ile verilip verilmediği, her olayda ayrı olarak incelenip değerlendirilmelidir. İşçi rıza vermemesi durumunda olumsuz bir sonuçla karşılaşmayacağını bilmelidir. Bu durumun aksi, açık rızayı sakatlayan durumlara sebebiyet verecektir. Aynı zamanda açık rızanın zgr irade ile verilmiş olabilmesi için, ürün veya hizmetin sunulması ya da ürün veya hizmetten yararlandırılmanın n şartı olarak ileri sürülmemiş olması gerekmektedir.

Açık rıza ile ilgili incelenen bir diğer husus, açık rızanın şeklidir. Yazılı, elektronik, sesli, kayıtlı elektronik posta, elektronik imza ve mobil imza yöntemleri ile açık rıza alınabilmektedir. Kutucuk işaretleme ile olumlu irade beyanı içeren opt-in yöntemi ile verilen rızalar da geçerlilik taşıyacaktır. Fakat daha önce işaretlenmiş kutucuğun kaldırılmaması ile sessiz kalınarak rıza verilen opt-out yöntemi ile alınan rızalar geçersiz sayılacaktır. Açık rızanın alınması hususunda ispat yükü, veri sorumlusundadır.

Tam ehliyetli kişiler kural olarak açık rıza vermeye ehildirler. Türk Hukuku'nda henüz çocukların kişisel verilerinin işlenmesine yönelik düzenleme yapılmamıştır. Çocukların kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin olarak Tüzük'te yapılan düzenleme ile 16 yaş sınırı getirilmiş ve bu yaş sınırını 13 yaşa kadar indirme hakkı üye devletlere tanınmıştır. Kanaatimizce, Tüzük ile paralel olarak, 16 yaş ve üzeri çocukların kişisel verilerinin işlenmesinin hukuka uygun olduğu, 16 yaşından küçük çocukların kişisel verilerinin işlenmesi için yasal temsilcilerinin rızası gerektiği yönünde, Kanun'da yapılacak değişiklik ile düzenleme getirilmelidir.

Preprint

KAYNAKÇA VE NOTLAR

Akdeniz, İ. (2021). Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Türk Medeni Kanunu ve KVKK Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Akipek, J.& Akıntürk, T. & Karaman, D. (2013). Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C.1, 10. Baskı., Beta Yayıncılık, İstanbul.

Aksoy, H. (2010). Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, 1.Baskı, Çakmak Yayınevi, Ankara.

Altaş, H. (2020). Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.

Altındere, M. (2020). Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması, Adalet Yayınevi, Ankara.

Anı, N. (2018). Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Arpacı, A. (2000). Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Baskı, Beta yayınları, İstanbul,

Aslan, B. & Bingöl, K. (2020). Medeni Hukuk Dersi Sorular ve Cevaplar, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Aşıkoğlu, Ő. (2018). Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Avcı Braun,C. (2018). Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, S.1.

Baskın, O. (2021). Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara.

Bergkamp L. & Dhont J. (2000). Data Protection in Europe and the Internet: An Analysis of the European Community's Privacy Legislation in the Context of the World Wide Web, The EDI Law Review.

Bozkurt, H. (2021). Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu, Yetkin Yayınları, Ankara.

Börekçi, E. (2019). Kişisel Verileri Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suğu, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Çekin, M. (2019). Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayınları, İstanbul.

Çelikel, S. (2019). Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açıık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin 95/46 sayılı Direktif ve GDPR'la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Uyuşmazlık Dergisi, S.17.

Doğan, B. (2022). Karşılaştırmalı Hukukta Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.

Dođan, B. (2019). Kiřisel Verilerin İşlenme Őartları Bağlamında Açıık Rıza, Yayınlanmamış Yůksek Lisans Tezi, İstanbul.

Dural, M. & Sarı, S. (2018). Türk Őzel Hukuku Cilt 1 Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Bařlangıç Hůkũmleri, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Důlger, M. (2019). Kiřisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Baskı, Hukuk Akademisi, İstanbul.

Důlger, M. (2018). Biliřim Suçları ve İnternet İletişimi Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.

Eraslan Tůrkmen, S. (2019). Őzel Nitelikli Verilerin İşlenmesinde Açıık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha Yayınları, İstanbul.

Eren, F. (2015). Borçlar Hukuku Genel Hůkũmler, 18. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.

Ersoy, U. (2009). Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kiřisel Verilerin Korunması, Yayınlanmamış Yůksek Lisans Tezi, Ankara.

Gůrses, B. (2022). AB Ve Türk Hukukunda Kiřisel Verilerin Korunması Mevzuatına Yŕnelik Bir Deđerlendirme, 1.Baskı, Platon Plus Yayıncılık, İstanbul.

Hallinan, D. & Friedewald, M. (2015). Open consent, biobanking and data protection law: can open consent be 'informed' under the forthcoming data protection regulation, Life Sciences, Society and Policy.

Helvacı, S. (2017). Gerçek Kişiler, 8. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Helvacı, S. (2001). Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Haklarını Koruyucu Davalar, Beta Yayınları, İstanbul.

Helvacı, S. & Erlüle F. (2016). Medeni Hukuk, 4. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.

Hizarcı, E. (2020). 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara.

Kaneti, S. (2007). Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul.

Karabulut, R. (2014). Kişisel Verilerin Korunması ve Kolluk Hizmetleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.

Karakaş, F. (2015). Kişiye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara.

Keser B. & Bilgili, A. (2020). Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, , On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Kocayusuşpaşaoğlu, N. & Hatemi, H. & Serozan, R. & Arpacı, A. (2017). Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 4.Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Küpelı, C. (2020). Tüzel Kişilerin Korunmasında İdarenin Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara.

Küzeci, E. (2019). Kişisel Verilerin Korunması, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.

Oğulcan, Ö. (2020). Kişisel Verilerin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara.

Oğuzman, K. & Barlas, N. (2018). Medeni Hukuk, 24.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul.

Oğuzman K. & Öz, T. (2015). Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul.

Özcan, I. (2008). Tıbbi Müdahalelerde Aydınlatılmış Onam, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Uyarer Göçmen, S. (2020). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yağlıdere, U. (2022). KVKK Kapsamında Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme, Platon Plus Yayıncılık, İstanbul.

Yılmaz, S. (2022). Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar 3, Yetkin Yayınları, Ankara.

Yılmaz, S. & Yıldırım A. (2021). Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Zevkliler, A. & Havutçu, A. & Ertay, ř. & Acabey, M. & Gürpınar, D. (2018). Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk, Turhan Kitabevi, Ankara.

Zor, A. (2020). Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, On İki Levha Yayınları, İstanbul.

Document 1/2008 on the protection of children’s personal data (General guidelines and the special case of schools). 20 Nisan, 2022. Erişim: 20 Nisan 2022.

https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion_recommendation/files/2008/wp147_en.pdf

100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu,5 Mayıs 2022, Erişim: 5 Mayıs 2022.

<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>

30356 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik, Mart 2022, Erişim: 5 Mayıs 2022.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.html>

5352 sayılı Adli Sicil Kanunu, 20 Nisan 2022, Erişim: 20 Nisan 2022.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5352.pdf>

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, 23 Şubat 2022, Erişim: 20 Nisan 2022.

<https://sozluk.gov.tr/>

Anayasa Mahkemesi’nin ,19.02.2020 tarihli, E: 2018/163, K:2020/13 sayılı kararı, 6 Nisan 2022, Erişim: 6 Nisan 2022.

<https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2020N31112S202013/1/-1>

Danıştay 10. Dairesi’nin 08.06.2015 tarihli, E: 2014/3950, K:2014/2774 sayılı Kararı, 6 Nisan 2022, Erişim: 6 Nisan 2022.

<http://kazanci.com.tr/gunluk/10d-2014-3950.htm>